

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

ДЕРЖАВНИЙ АУДИТ

робочий зошит для практичних завдань здобувачів першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти ОПП «Публічне управління та адміністрування»
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»,
ОПП «Економіка» спеціальності 051 «Економіка»
денної та заочної форми здобуття вищої освіти

(прізвище, ім'я, по батькові, група)

Миколаїв
2024

УДК 657.6-027.542
Д36

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від «26» листопада 2024 р., протокол № 3.

Укладачі:

- В. В. Галкін – старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Миколаївського національного аграрного університету
- Т. В. Галкіна – головний бухгалтер
Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

- Д. А. Степанюк – заступник начальника управління
– начальник відділу контролю в аграрній галузі,
екології та природокористування
управління Південного офісу Держаудитслужби
в Миколаївській області
- О. І. Мельник – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування Миколаївського
національного аграрного університету

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2024

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Належне функціонування системи державного аудиту дозволяє завчасно виявляти відхилення від прийнятих стандартів законності, результативності та ефективності управління суспільними ресурсами. В результаті функціонування системи державного аудиту суспільство отримує важливу інформацію про якість роботи держави, що безпосередньо впливає на рівень суспільної підтримки чинної влади.

Державний аудит – інструмент суспільства, за допомогою якого воно бере участь в управлінні суспільними ресурсами. Забезпечення якості незалежного зовнішнього аудиту дозволить удосконалювати систему державного управління, наслідком чого має стати дотримання законодавства при здійсненні операцій із загальнодержавними ресурсами.

Метою вивчення дисципліни «Державний аудит» є формування системи знань з організації та проведення державного аудиту Державною аудиторською службою та Рахунковою платою України, засвоєння здобувачами вищої освіти вимог законодавчо-нормативних актів у сфері державного аудиту.

Під час засвоєння дисципліни, користуючись робочим зошитом та базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua), здобувачі вищої освіти застосовують на практичних заняттях сучасні форми і методи державного аудиту.

Навчальний процес згідно із програмою навчальної дисципліни «Державний аудит» здійснюється у таких формах: лекційні та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти, поточний контроль.

Модуль 1

Теоретичні та організаційні засади державного аудиту

Заняття 1. Теоретичні засади здійснення державного аудиту

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань щодо загальних положень здійснення державного аудиту.

1.1. *Вказати, які органи влади здійснюють державний аудит:*

1.2. *Дати визначення видам державного аудиту:*

Державний фінансовий аудит _____

Фінансовий аудит _____

Аудит ефективності _____

1.3. *Зазначити, що є предметом дослідження фінансового аудиту:*

1.4. Дати визначення наступним критеріям:

достовірності - _____

відповідності - _____

повноти - _____

цільового використання коштів - _____

законності - _____

1.5. Вказати, які види державного фінансового аудиту здійснюються органами Державної аудиторської служби України:

1.6. Вказати, які аудити здійснює Рахункова палата України:

1.7. Питання для самостійного опрацювання теми:

Відповідно до Бюджетного кодексу України дати визначення наступним основним термінам:

бюджетна система України - _____

бюджетне асигнування - _____

бюджетне зобов'язання - _____

бюджетні установи - _____

витрати бюджету - _____

власні надходження бюджетних установ - _____

гарантований державою борг - _____

державний борг - _____

дефіцит бюджету - _____

кошторис - _____

міжбюджетні трансферти - _____

паспорт бюджетної програми - _____

профіцит бюджету - _____

Складовими частинами загального фонду бюджету є:

Складовими частинами спеціального фонду бюджету є:

Заняття 2. Обґрунтованість організації проведення державного аудиту

Мета практичного заняття – закріпити знання відносно організаційних питань проведення державного аудиту.

2.1. Зазначити, що в першу чергу, аудиторська документація надає та має відобразити:

2.2. Вказати, з яких основних етапів складається процес проведення державного аудиту:

2.3. Що необхідно проаналізувати під час попереднього вивчення об'єкта аудиту (зазначити):

2.4. Зазначити, що можна віднести до зовнішніх факторів ризикових операцій:

2.5. На прикладі фінансового звіту (баланс) підприємства визначити рівень суттєвості.

Граничний рівень суттєвості є відсотком до загальної суми базового показника. Як правило, в якості базового показника рекомендується використовувати сальдо балансу станом на кінець звітного періоду.

Рівень суттєвості – це найбільше значення помилки бухгалтерської звітності, починаючи з якої її кваліфікований користувач з великим ступенем імовірності робить неправильні висновки та приймає неправильні економічні рішення.

Приклад визначення рівня суттєвості

Ділянка аудиту	Ризик	Рівень суттєвості	Коментарі
	Високий/ Середній/ Низький	Високий (2 %) Середній (1 %) Низький (0,5 %)	
Необоротні активи	Високий	2 %	Велика кількість активів та низький рівень фінансової дисципліни
Оплата праці	Високий	2 %	Велика питома вага у загальних видатках та складне правове поле
Дебіторська заборгованість	Середній	1 %	Людський фактор, зловживання, непрозорість
Кредиторська заборгованість	Середній	1 %	Людський фактор, зловживання, непрозорість

Відповідно до наведеного прикладу визначити рівень суттєвості (привести розрахунок), зазначити коментарі та зробити загальний висновок:

Рівень суттєвості підприємства

Ділянка аудиту	Розрахунок	Рівень суттєвості	Коментарі
		Високий (2 %) Середній (1 %) Низький (0,5 %)	
Необоротні активи			
Оплата праці			
Дебіторська заборгованість			
Кредиторська заборгованість			

Висновок: _____

2.6. Питання для самостійного опрацювання теми:

Ознайомитись та опрацювати форми Робочого плану та Програми державного фінансового аудиту, що у них визначається.

**РОБОЧИЙ ПЛАН
проведення державного фінансового аудиту**

_____ (тема аудиту)

_____ (найменування об'єкта аудиту)

Підстава для проведення аудиту	
Період охоплення аудитом	
Плановий обсяг коштів, що будуть охоплені аудитом (тис. грн), з них:	
державного бюджету	
місцевого бюджету	
інші кошти	

Плановий обсяг майна суб'єкта господарювання, що буде охоплений аудитом (тис. грн)				
Керівник аудиту		(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)		
Члени групи державних аудиторів		(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)		
Територіальні органи Держаудитслужби, що будуть залучені до збору інформації під час проведення аудиту (загальна кількість), з них:		Так/Ні		
участь у проведенні аудиту (найменування територіального органу Держаудитслужби)				
збору даних за окремими питаннями/гіпотезами аудиту (найменування територіального органу Держаудитслужби)				
зустрічні звірки				
№ п/п	Процес аудиту	Термін виконання	Відповідальний виконавець(ці)	Примітка
1	Питання для попереднього вивчення (аналізу) об'єкта аудиту відповідно до основних завдань аудиту			
2	Визначення гіпотез аудиту за результатами попереднього вивчення об'єкта аудиту			
3	Підготовка програми аудиту та подання на затвердження керівнику органу Держаудитслужби або одному з його заступників			
4	Подання для ознайомлення програми аудиту об'єкту аудиту			
4.1	Надіслання програми аудиту для ознайомлення територіальним органам Держаудитслужби, які будуть залучені до збору інформації (за потреби)			
5	Проведення аудиторських процедур			
6	Опрацювання довідок територіальних органів Держаудитслужби за результатами збору інформації (у разі їх залучення)			

7	Надання довідок щодо результатів дослідження гіпотез відповідно до програми аудиту			
8	Оформлення аудиторських доказів до проєкту звіту, підготовка аудиторських висновків до проєкту звіту			
9	Формування проєкту звіту			
10	Подання проєкту звіту об'єкту аудиту			
11	Обговорення та узгодження проєкту звіту, підписання протоколу узгодження			
12	Надіслання звіту об'єкту аудиту			
13	Підготовка та надіслання інформації про результати аудиту			
14	Проведення моніторингу виконання поданих за результатами аудиту пропозицій та рекомендацій			

(Посада керівника аудиту)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

3 Робочим планом ознайомлені:

(Посада члена групи державних аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада члена групи державних аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада керівника структурного підрозділу, посадова особа якого залучається до аудиту)*

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

* зазначається у разі залучення до аудиту посадової особи іншого структурного підрозділу апарату Держаудитслужби

ЗАТВЕРДЖУЮ

(найменування посади)

(підпис) (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

_____ 20__ р.

ПРОГРАМА
державного фінансового аудиту

(тема аудиту)

(найменування об'єкта аудиту)

1. Найменування теми аудиту
2. Назва об'єкта аудиту та опис предмета дослідження
3. Підстава для проведення аудиту
4. Період охоплення аудитом
5. Плановий обсяг коштів, що охоплюються аудитом (тис. грн), з них:
державного бюджету/місцевого бюджету/інші кошти
6. Плановий обсяг майна, що охоплюється аудитом (тис. грн)
7. Склад групи державних аудиторів (Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)
8. Перелік учасників аудиту
9. Перелік методів, критерії та індикатори оцінювання, які будуть використовуватися під час аудиту
10. Основні результати попереднього вивчення об'єкта аудиту та дослідження питань відповідно до основних завдань аудиту
11. Проблема аудиту (може бути одна або декілька, залежно від результатів попереднього вивчення об'єкта аудиту)

12. Проблемні питання/гіпотези відповідно до основних завдань аудиту з розмежуванням їх за членами групи державних аудиторів/органом Держаудитслужби, які будуть проводити аудиторські процедури

(Посада керівника аудиту)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада керівника самостійного
структурного підрозділу органу
Держаудитслужби)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

З Програмою ознайомлені:

(Посада члена групи державних
аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

(Посада члена групи державних
аудиторів)

(дата, підпис)

(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)

3.5. Вказати кого можуть залучати на договірних засадах під час проведення аудиту.

3.6. Загальна тривалість проведення аудиту виконання бюджетних програм становить (вказати) _____

3.7. Відповідно до підтверджених гіпотез аудиту виконання бюджетних програм зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 1. Недотримання термінів попередньої оплати послуг, що закуповуються за бюджетні кошти.

Проведеним аудитом встановлено, що бюджетною установою на початку минулого року укладено договір на закупівлю послуг поштового зв'язку та недотримано терміну попередньої оплати (на строк до трьох місяців) за відповідною бюджетною програмою на суму 95000 грн., що закуповуються за бюджетні кошти.

Вказане є наслідком недотримання вимог (вказати) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 2. Порушення Порядку відрядження за кордон

Проведеним аудитом виявлено випадок відшкодування працівникам бюджетної установи нарахованих добових витрат в сумі 15500 грн. за відсутності відміток про перетинання державного кордону України в паспортному документі.

Вищезазначене є порушенням (вказати) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 3. Недотримання Порядку інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованостей

Проведеним аудитом встановлено, що бюджетною установою у минулому році не проводилась інвентаризація розрахунків із дебіторами та кредиторами, яка передбачена (вказати) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 4. Неефективні управлінські рішення щодо використання легкових автомобілів бюджетною установою

Аудитом встановлено, що на виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 26 грудня 2011 року № 1399 "Про встановлення ліміту легкових автомобілів, що обслуговують органи виконавчої влади", наказом минулого року головним розпорядником бюджетних коштів бюджетній установі затверджено ліміт легкових автомобілів в кількості 5 одиниць. Однак, на балансі бюджетної установи обліковується 9 легкових автомобілів залишковою вартістю 950000 грн.

Висновок: _____

3.8. Питання для самостійного опрацювання теми:

- *постанова Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1070 «Деякі питання здійснення розпорядниками (одержувачами) бюджетних коштів попередньої оплати товарів, робіт і послуг, що закуповуються за бюджетні кошти»;*
- *наказ Міністерства фінансів України від 13.03.98 № 59 «Про затвердження Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон»;*
- *наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 «Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань».*

Заняття 4. Аудит інвестиційних проектів

Мета практичного заняття – удосконалити знання з питань організації державного фінансового аудиту інвестиційних проектів.

4.1. *Дати визначення терміну: Державний інвестиційний проект -*

4.2. *Зазначити замовників будівництва для реалізації інвестиційних програм:*

4.3. *Означити етапи проведення аудиту інвестиційних проектів:*

4.4. *Загальний строк проведення аудиту інвестиційних проектів становить (вказати) _____*

4.5. *Вказати хто може залучатись під час проведення аудиту*

4.6. Відповідно до підтверджених гіпотез державного фінансового аудиту інвестиційних проектів зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 5. Здійснення та достовірність витрат на капітальні інвестиції, у тому числі на капітальне будівництво

Аудитом досліджено раціональне використання державним підприємством коштів на капітальні інвестиції, у тому числі на капітальне будівництво та правильності визначення фактичної вартості будівельних робіт в 2019 році.

В ході аудиту проведено зустрічну звірку в підрядній організації – Товаристві з метою документального та фактичного підтвердження виду, обсягу і якості операцій та розрахунків з об'єктом аудиту. Зокрема, з метою підтвердження роботи машин та механізмів, включених до відомостей ресурсів та актів виконаних робіт, до звірки не надано договори оренди на надання послуг краном на автомобільному ході, вантажопідйомністю 10т, який використовувався при виконанні робіт в державному підприємстві.

З пояснення директора Товариства слідує, що на необхідний короткий час для виконання робіт використовувалися послуги приватних осіб та розраховувалося з ними за готівку без укладання договорів оренди .

Таким чином, зустрічною звіркою встановлено відсутність документального та фактичного підтвердження Товариством витрат на експлуатацію крану на автомобільному ході, вантажопідйомністю 10т.

Внаслідок включення до актів форми №КБ-2в вартості експлуатації машин з урахуванням трудовитрат робітників, які обслуговують машини, Товариством завищено вартість прямих витрат, адміністративних витрат та прибутку по виконанню робіт по утепленню фасаду і ремонту покрівлі будівлі державного підприємства на загальну суму 15000 грн, чим недотримано вимоги (вказати) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 6. Повнота виконання заходів інвестиційної програми (проекту) регіонального розвитку

Відповідно до інвестиційної програми (проекту) регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за останні три роки за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, на території області на умовах співфінансування за рахунок коштів відповідного фонду та місцевих бюджетів реалізовувалась інвестиційна програма (проект) по 5 об'єктам.

Відповідно до звітів про виконання заходів інвестиційної програми (проекту) в розрізі заходів станом на початок цього року із 5 об'єктів, на які залучено кошти державного фонду регіонального розвитку та місцевих бюджетів на суми 30 млн. грн. та 3 млн. грн. відповідно, 4 об'єкти введено в експлуатацію, та 1 об'єкт не введено в експлуатацію.

Зокрема, після капітального ремонту обласного госпіталю, проведеного в минулому році із залученням коштів державного фонду регіонального розвитку на суму 10 млн. грн. та коштів місцевих бюджетів (співфінансування) на суму 2 млн. грн., об'єкт не введений в експлуатацію через те, що проектом передбачено будівництво трансформаторної підстанції на території госпіталю. Правилами приєднання до електричних мереж передбачена процедура, зокрема: виділення земельної ділянки під будівництво трансформаторної підстанції у власність або в оренду на тривалий термін електропостачальній організації, яке дотепер міською радою не вирішено.

Висновок: _____

*4.7. Питання для самостійного опрацювання теми:
Відповідно до Закону України «Про інвестиційну діяльність» опрацювати наступні питання:*

- інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, які можуть бути:

- об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути:

- державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів надається шляхом:

Відповідно до Цивільного кодексу України право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин становлять:

Згідно із наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 19.06.2012 № 724 опрацювати:

- Форму проектної (інвестиційної) пропозиції, на основі якої готується інвестиційний проект, для розроблення якого може надаватися державна підтримка;
- Порядок розроблення інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка;
- Форму інвестиційного проекту, для реалізації якого може надаватися державна підтримка.

Заняття 5. Аудит інформаційних технологій

Мета практичного заняття – засвоєння знань відносно державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій.

5.1. Дати визначення наступним термінам:

- інформаційно-комунікаційні технології - _____

- засоби інформатизації - _____

- електронні інформаційні ресурси - _____

- цифрова технологія - _____

5.2. Відповідно до Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій, вказати значення наступних термінів:

- об'єкт аудиту - _____

- учасник аудиту - _____

5.3. Загальний строк проведення першого (планування та організація аудиту) і другого (проведення аудиторських процедур) етапів аудиту становить (зазначити) _____

5.4. Відповідно до підтверджених гіпотез державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 7. Неефективне використання бюджетних на розробку Програмного модулю

Державним фінансовим аудитом використання інформаційних технологій встановлено, що у минулому році на замовлення Комунального підприємства здійснено розробку програмного модулю «Система замовлення відеоконтенту» (Програмний модуль) вартістю 3 млн грн, функціональність якого спрямована на те, щоб фізичні особи мали змогу через інформаційну систему «Особистий кабінет» дистанційно замовити послугу, яка полягає в отриманні відеоматеріалу, що був записаний камерами відеоспостереження для вирішення особистих інформаційних потреб. Проте, в ході аудиту встановлено, що наразі даний Програмний модуль не може застосовуватися для тих функціональних цілей, для яких його було розроблено.

Зокрема, неможливість його використання пов'язана з тим, що наявні законодавчі прогалини та обмеження, які полягають у відсутності визначення у Положенні про комплексну систему відеоспостереження міста відомостей про осіб, які, згідно з чинним законодавством, можуть звертатися для замовлення контенту. Також не визначено, у якому порядку та за яких умов можна використовувати цю послугу.

Крім того, неможливість використання Програмного модулю у частині замовлення відеоконтенту із дитячих садків зумовлена фізичною неможливістю отримання згоди від кожного працівника або відвідувача дитячого садка на проведення відеозйомки, як це вимагають приписи (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 8. Неефективне використання бюджетних на електронну послугу

В ході державного фінансового аудиту використання інформаційних технологій виявлено, що у минулому році на замовлення Комунального підприємства здійснено впровадження на загальну суму 600 тис. грн. через інформаційну систему «Особистий кабінет» електронної послуги «Замовлення учнівського квитка», яка доступна фізичним особам та надає можливість швидкого замовлення учнівського квитка для учнів, що навчаються в закладах загальної середньої освіти міста.

Проте, в ході аудиту встановлено, що замовлення електронного учнівського квитка через інформаційну систему «Особистий кабінет» знаходиться в режимі «офлайн», а отже зробити замовлення учнівського квитка станом період проведення аудиту є не можливим. Зазначена проблема обумовлена відсутністю фінансування друку замовлених учнівських квитків.

Висновок: _____

5.5. Питання для самостійного опрацювання теми:

Відповідно до Закону України «Про Національну програму інформатизації» опрацювати наступні питання та дати їм визначення:

- банк даних - _____

- виконавці завдань, проектів, робіт з інформатизації - _____

- електронне урядування - _____

- створення засобу інформатизації - _____

- цифровізація - _____

Опрацювати Методику визначення належності бюджетних програм, завдань, проектів, робіт до сфери інформатизації (наказ Міністерства цифрової трансформації України від 29 березня 2023 року № 34) та зазначити опис кодів Національного класифікатора України ДК 021:2015 «Єдиний закупівельний словник», що визначають належність бюджетних програм, завдань, проектів, робіт до сфери інформатизації Національної програми інформатизації:

Код CPV	Опис
30200000-1	
32320000-2	
32400000-7 (крім 32440000-9)	
32540000-0	
32570000-9	
32580000-2	
35710000-4	
48000000-8	
71200000-0	
71300000-1	
72000000-5	
73100000-3	
73200000-4	
73300000-5	

Заняття 6. Аудит місцевих бюджетів

Мета практичного заняття – закріпити загальні поняття про місцеві бюджети, етапи та організацію проведення державного фінансового аудиту місцевих бюджетів.

6.1. *Місцеві бюджети (вказати):*

6.2. *Зазначити, що містить місцевий бюджет:*

6.3. *Вказати об'єкт аудиту:*

6.4. *Міжбюджетні відносини (значити):*

6.5. *Означити етапи проведення аудиту місцевих бюджетів:*

6.6. Державний фінансовий аудит місцевих бюджетів проводиться згідно із затвердженим у встановленому порядку (вказати) _____

6.7. Вказати хто є учасником аудиту: _____

6.8. Загальна тривалість проведення аудиту становить (вказати) _____

6.9. За результатами обговорення та узгодження проекту звіту складається (зазначити документ, хто його підписує і в який день, та для кого примірники такого документу передбачаються) _____

6.10. Відповідно до підтверджених гіпотез державного фінансового аудиту місцевих бюджетів зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 9. Зарахування доходів від продажу земельних ділянок державної власності до місцевих бюджетів призводить до втрат доходів державним бюджетом.

В ході проведення фінансового аудиту місцевого бюджету встановлено, що на підставі розпорядження голови райдержадміністрації минулого року та відповідно до договору купівлі-продажу земельної ділянки укладеного між райдержадміністрацією і громадянином України, продано земельну ділянку загальною площею 0,3 га, яка перебувала в оренді (під

розташування та обслуговування причалу) та на якій розташоване майно покупця, на суму 250 тис. гривень.

Зазначена земельна ділянка розташована в межах території об'єднаної територіальної громади (ОТГ), за межами населеного пункту.

При цьому, згідно з ч.3 ст.122 Земельного кодексу України визначено, що районні державні адміністрації на їхній території передають земельні ділянки із земель державної власності, у власність або у користування у межах сіл, селищ, міст районного значення для всіх потреб та за межами населених пунктів для:

а) ведення водного господарства;

б) будівництва об'єктів, пов'язаних з обслуговуванням жителів територіальної громади району (шкіл, закладів культури, лікарень, підприємств торгівлі тощо);

в) індивідуального дачного будівництва.

Згідно з прикінцевими та перехідними положеннями Закону України від 06.09.2012 №5245-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності» відбулось розмежування земель, і до земель державної власності належать усі інші землі, розташовані за межами населених пунктів, крім земельних ділянок приватної власності та земельних ділянок на яких розташовані будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна комунальної власності відповідної територіальної громади.

Кошти від продажу вищезазначеної земельної ділянки державної власності за межами населеного пункту надійшли до місцевого бюджету (ОТГ).

Таким чином, внаслідок невірного внесення даних райдержадміністрацією до договору купівлі-продажу земельної ділянки про розрахунковий рахунок, кошти від продажу земельної ділянки державної власності зараховані до місцевого бюджету (ОТГ) замість державного бюджету на загальну суму 250 тис. грн. всупереч (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 10. Використання суб'єктами господарювання земельних ділянок без оформлення правостановлюючих документів призводить до недоотримання доходів місцевими бюджетами.

Аудиторським дослідженням (за інформацією місцевих фінансових органів на письмові запити) засвідчено, що плата за землю (податок на землю і орендна плата за землю) є одним із основних джерел наповнення місцевих бюджетів.

В ході державного фінансового аудиту місцевих бюджетів у минулому році встановлено використання земель за відсутності правовстановлюючих документів.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» самовільне зайняття земельної ділянки - будь-які дії, які свідчать про фактичне використання земельної ділянки за відсутності відповідного рішення органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування про її передачу у власність або надання у користування (оренду) або за відсутності вчиненого правочину щодо такої земельної ділянки.

Статтями 125 та 126 Земельного кодексу України право власності на земельну ділянку, а також право постійного користування та право оренди земельної ділянки виникають з моменту державної реєстрації цих прав та оформлюється відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 01.07. 2004 № 1952-IV.

Підпунктом 14.1.147 пункту 14.1 статті 14 Податкового Кодексу України визначено, що плата за землю - обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку або орендної плати за земельні ділянки державної і комунальної власності.

Однак, органами місцевої державної влади та місцевого самоврядування, яким надано право розпоряджатися землями державної і комунальної власності, не повною мірою використовують можливість щодо ефективного управління земельним фондом з метою отримання додаткових надходжень до місцевих бюджетів.

Під час аудиторського дослідження комісією, створеною на підставі доручення голови райдержадміністрації, проведено обстеження земельних ділянок на території чотирьох ОТГ та встановлені випадки використання земельних ділянок без правовстановлюючих документів.

Так, на території двох ОТГ виявлено користувача земельної ділянки та водними об'єктами Товариством, яким при відсутності правовстановлюючих документів використовує під ведення рибного господарства земельну ділянку та водний об'єкт загальною площею 350 га.

Товариство листом зверталось до райдержадміністрації з проханням надати дозвіл на виготовлення технічної документації з подальшим укладанням договору оренди земельної ділянки, проте договір оренди земельної ділянки не укладено.

Безоплатне використання вищезазначеної земельної ділянки призвело до втрат доходів місцевого бюджету в сумі 57 тис. грн., які могли бути доходами загального фонду як орендна плата за водні об'єкти (їх частини), що надаються в користування на умовах оренди та зараховуються до відповідних бюджетів місцевого самоврядування визначеного *(вказати)*

Висновок: _____

Гіпотеза 11. Завищення кошторисних призначень в асигнуваннях на проведення видатків, пов'язаних з нарахуванням та перерахуванням коштів єдиного соціального внеску.

Під час аудиту бюджету Міста проведено державний фінансовий аудит Відділу освіти міської ради за минулий рік, яким встановлено неефективне використання бюджетних коштів. Зокрема, розрахунок потреби в асигнуваннях на проведення видатків, пов'язаних з нарахуванням та перерахуванням коштів єдиного соціального внеску на фонд оплати праці фактично працюючих в закладах дошкільної освіти осіб з інвалідністю проводився виходячи зі ставки цього внеску 22 відсотки, тоді як повинна застосовуватися окрема ставка єдиного соціального внеску в частині нарахувань на заробітну плату вказаних осіб у розмірі 8,41 відсотків (встановлено Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»). Зазначене є порушенням вимог (*вказати*) _____

Висновок: _____

6.11. Питання для самостійного опрацювання теми:

Ознайомитись із формою Протоколу узгодження звіту про результати державного фінансового аудиту місцевих бюджетів:

ПРОТОКОЛ
узгодження звіту про результати державного
фінансового аудиту місцевих бюджетів

_____ 20__ р.
(дата)

(найменування об'єкта аудиту)

(посада, прізвище та ініціали керівника об'єкта аудиту)

з однієї сторони, та _____,
(посада, прізвище та ініціали керівника аудиту)

з іншої сторони, розглянули та обговорили проект звіту про результати державного фінансового аудиту місцевих бюджетів _____

(назва теми аудиту)

за період з _____ 20__ р. по _____ 20__ р.

ЗВІТ ПОГОДЖЕНО:

Без коментарів (зауважень)

Із коментарями (зауваженнями)

(керівник аудиту органу
Держаудитслужби)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(керівник об'єкта аудиту)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Опрацювати Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР та дати визначення наступним термінам:

бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) - _____

місцеве самоврядування в Україні - _____

районний бюджет - _____

обласний бюджет - _____

територіальна громада - _____

районні та обласні ради - _____

Виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад є _____

Заняття 7. Аудит Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування

Мета практичного заняття – поглибити знання щодо організації проведення державного фінансового аудиту Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

7.1. Вказати види загальнообов'язкового державного соціального страхування залежно від страхового випадку:

7.2. Дати визначення терміну:

Фонди соціального страхування - _____

7.3. Повідомлення про проведення аудиту надсилається об'єкту аудиту (зазначити) _____

7.4. Загальний строк проведення аудиту становить (зазначити)

7.5. Керівник аудиту візує усі примірники звіту (вказати) _____

7.6. Під час проведення аудиту з метою дослідження гіпотез аудиту та отримання аудиторських доказів може здійснюватися збір інформації такими способами (вказати):

7.7. Відповідно до підтверджених гіпотез державного фінансового аудиту Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал

Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 12. Можлива несплата обов'язкового збору при здійсненні державної реєстрації легкового автомобіля.

Державним фінансовим аудитом Головного управління Пенсійного фонду України досліджено питання сплати обов'язковою збору при здійсненні державної реєстрації легкового автомобіля територіальними органами з надання сервісних послуг Міністерством внутрішніх справ України. Повноваження цих органів, визначені законодавством, не передбачають здійснення контролю за правильністю нарахування та, відповідно, інформування платників про суму збору, що підлягає сплаті, і бюджетні рахунки для його зарахування до державного бюджету, відкриті в головних управліннях Казначейства.

В минулому році територіальним органом з надання сервісних послуг МВС здійснено державну реєстрацію легкового автомобіля. Згідно з договором поставки вартість автомобіля становить 1500 тис. гривень. Сума збору, яка підлягала до сплати – 75 тис. грн. Фінансовим аудитом виявлено, що збір під час здійснення державної реєстрації вказаного автомобіля не сплачено, чим порушено (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 13. Неправильне визначення збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з операцій з відчуження легкових автомобілів.

Державний фінансовий аудит Пенсійного фонду засвідчив застосування різних підходів територіальних органів Пенсійного фонду до визначення вартості об'єкта оподаткування (легкового автомобіля) та, відповідно, розрахунку суми збору, що підлягає сплаті до державного бюджету, під час проведення зустрічних звірок у територіальних органах з надання сервісних послуг МВС.

Зокрема, протягом минулого року в Головному управлінні Пенсійного фонду у п'яти випадках донараховано збору на загальну суму 1,5 тис. гривень. Причиною виникнення порушень є неправильне визначення об'єкта оподаткування, а саме: для розрахунку суми збору використовувався договір купівлі-продажу легкового автомобіля замість митної декларації, що є порушенням (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 14. Оформлення платіжних доручень про сплату збору за відсутності надходження коштів на відповідний бюджетний рахунок.

Проведеним державним фінансовим аудитом Головного управління Пенсійного фонду встановлено випадки наявності платіжних доручень про сплату збору за відсутності надходження коштів на відповідний бюджетний рахунок відкритий в органах Казначейства, що призвело до недонадходження до державного бюджету коштів на загальну суму 150 тис. гривень.

Зокрема, фінансовим аудитом виявлено п'ять випадків надання платіжних документів, що мають ознаки підробки. Про такі факти поінформовано територіальний орган Національної поліції для проведення подальших слідчих дій та експертних досліджень.

Висновок: _____

7.8. Питання для самостійного опрацювання теми.

Згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» вказати наступні визначення.

Пенсійний фонд є органом, який здійснює керівництво та управління

Бюджет Пенсійного фонду - _____

В солідарній системі призначаються такі пенсійні виплати:

Страховий стаж - _____

Днем сплати страхових внесків вважається:

Відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» зазначити види загальнообов'язкового державного соціального страхування:

Згідно із Законом України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» вказати наступні визначення.

єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування -

мінімальний страховий внесок - _____

Державний реєстр створюється для забезпечення (зазначити) _____

Персоніфіковані відомості про заробітну плату (дохід, грошове забезпечення, допомогу, компенсацію) застрахованих осіб, на яку нараховано і з якої сплачено страхові внески, та інші відомості подаються (вказати)

Відомості про фізичних осіб - підприємців та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, подаються _____

У Законі України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» наступні терміни вживаються в такому значенні (вказати):

гіг-контракт - _____

гіг-спеціаліст - _____

резидент Дія Сіті - _____

Дія Сіті - спеціальний правовий режим, який є альтернативою поточним умовам ведення ІТ-бізнесу, зі своїми особливостями організації праці між робітником та роботодавцем, режимом оподаткування, а також додатковими правовими інструментами. Тобто, в залежності від існуючої моделі бізнесу, компанія для себе зможе обрати чи ставати її резидентом Дія Сіті, чи залишатися на існуючій моделі функціонування.

Сформулювати в якому значенні у Законі України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» вживаються далі наведені терміни:

загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття

страховий випадок - це подія, через яку:

Право на допомогу по безробіттю залежно від страхового стажу мають (вказати) _____

Заняття 8. Аудит державних (регіональних) цільових програм

Мета практичного заняття – удосконалити знання з питань державного фінансового аудиту державних (регіональних) цільових програм.

8.1. Дати визначення таким термінам:

державна цільова програма - _____

регіональна програма розвитку - _____

8.2. До проведення аудиту можуть залучатися (вказати) _____

8.3. Повідомлення про проведення аудиту надсилається об'єкту аудиту не пізніше ніж (вказати) _____

8.4. Загальна тривалість проведення аудиту становить (вказати) _____

8.5. Відповідно до Закону України «Про державні цільові програми» зазначити основні стадії розроблення та виконання державної цільової програми:

8.6. Згідно із Законом України «Про засади державної регіональної політики» вказати на яких принципах реалізується державна регіональна політика:

8.7. Відповідно до підтверджених гіпотез державного фінансового аудиту державних (регіональних) цільових програм зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 15. Використання коштів місцевого бюджету на природоохоронні заходи в супереч законодавству призводить до нецільового використання бюджетних коштів

Державним фінансовим аудитом регіональних цільових програм встановлено, що на виконання умов договорів та на підставі актів приймання будівельних (підрядних) робіт Департаментом екології із виділених з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища коштів на суму 500 тис. грн, на проведення заходів з Благоустрою природних джерел та криниць області фактично перераховано вказану суму виконавцям робіт.

Проте, заходи з Благоустрою природних джерел та криниць не входять до Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 (із змінами).

Вказане в розумінні (зазначити статтю бюджетного правопорушення)

Висновок: _____

Гіпотеза 16. Регіональні цільові програми носять формальний характер

В ході державного фінансового аудиту державних (регіональних) цільових програм встановлено, що протягом досліджуваного періоду діяли регіональні програми затверджені рішеннями обласної ради відповідальними виконавцями яких був Департамент екології, а саме: Програма протидії незаконним рубкам лісів і діяльності нелегальних деревообробних пунктів в

області та Програма охорони навколишнього природного середовища області на п'ять років.

Загальний обсяг фінансових ресурсів – 1000 тис. гривень. Обсяги фінансування Програм визначаються щороку під час формування або уточнення обласного бюджету на відповідний рік.

Протягом досліджуваного періоду на Програми протидії незаконним рубкам лісів і діяльності нелегальних деревообробних пунктів з обласного бюджету не фінансувалась. В той же час встановлені факти незаконних рубок деревини на території області.

Аналіз наданої Держлісагенством інформації щодо лісопорушень засвідчив наявність незаконних рубок деревини на території області. За останній рік було зафіксовано 55 випадків незаконного вирубування дерев загальною масою 500 куб. м., обсяг шкоди склав 1500 тис. грн, відшкодовано 15 тис. грн. або 1 %. При цьому понад 91 % розміру шкоди виявлених незаконних рубок здійснено невстановленими особами.

Програми повинені містити чітко сформульоване визначення проблеми та обов'язкове обґрунтування віднесення її до найважливіших із використанням офіційних статистичних даних не менше, ніж за 5 останніх років (із посиланням на джерела інформації).

Проте, Департаментом при визначенні проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма, не застосовувались (не використовувались) офіційні статистичні дані за 5 останніх років, чим не дотримано п. 3.2.2, п.3.2.5 Порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання, затвердженого розпорядження голови обласної державної адміністрації від 05 травня 2016 року № 245.

Висновок: _____

8.8. Питання для самостійного опрацювання теми:

1) Порядок розроблення та виконання державних цільових програм, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 січня 2007 р. N 106.

2) Порядок використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки регіональної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2016 р. № 827.

3) Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.03.2016 № 75.

Заняття 9. Аудит діяльності суб'єктів господарювання

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань щодо державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання.

9.1. *Дати визначення термінам:*

об'єкт аудиту - _____

гіпотези аудиту - _____

аудиторські процедури - _____

9.2. *Загальний строк проведення першого (планування та організація аудиту) та другого (проведення аудиторських процедур) етапу процесу аудиту становить (вказати) _____*

9.3. *Відповідно до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» вказати наступні визначення.*

Управління об'єктами державної власності - _____

Об'єктами управління державної власності є:

Суб'єктами управління об'єктами державної власності є:

9.4. Відповідно до підтверджених гіпотез державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 17. Не оформлення державним підприємством права власності на нерухоме майно

В ході державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання з'ясовано, що на балансі державного підприємства рахуються споруди вартістю 550 тис. грн, при цьому аналітичний облік ведеться лише у вартісному виразі, без зазначення натуральних показників. Технічна документація на проведення будівництва та схема розташування (картографічні дані) відсутні.

Аудитом встановлено, що не оформлення державним підприємством права власності на нерухоме майно порушує статтю (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 18. Облікова політика державного підприємства визначається у розпорядчому документі, який погоджується органом, до сфери управління якого воно належить

Державним фінансовим аудитом діяльності суб'єктів господарювання визначено, що на виконання вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та інших нормативно-правових актів, з метою дотримання єдиної методики відображення господарських операцій та забезпечення своєчасного надання достовірної інформації користувачам фінансової звітності державним підприємством прийнято наказ «Про облікову політику Підприємства».

Проте, вказаний наказ не погоджено із органом, до сфери управління якого належить державне підприємство, чим недотримано вимоги (зазначити) _____

Висновок: _____

Гіпотеза 19. Недостатній контроль за дебіторською заборгованістю є фактором ризику, що може призвести до недоотримання доходів

В ході державного фінансового аудиту Комунального підприємства проведеним аналізом оборотно-сальдових відомостей та карток з обліку дебіторів встановлено, що в бухгалтерському обліку підприємства

обліковувалася дебіторська заборгованість термін виникнення якої більше трьох років в сумі 95 тис. грн. за фізичними особами по орендній платі за земельні ділянки.

Відповідно до наказу по Комунальному підприємству вищезазначену дебіторську заборгованість в сумі 95 тис. грн., в зв'язку з закінченням строку позовної давності, списано.

Статтею 256 Цивільного кодексу України визначено, що позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу. Загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки (ст.257).

Відповідно до ст. 611 Цивільного кодексу України встановлено, що у разі порушення зобов'язання настають правові наслідки, встановлені договором або законом.

Суб'єкти господарювання та інші учасники господарських відносин повинні виконувати господарські зобов'язання належним чином відповідно до закону, інших правових актів, договору як то визначено статтею (вказати)

Висновок: _____

9.5. Питання для самостійного опрацювання теми:

Згідно із Господарським кодексом України вказати наступні визначення.

Управління господарською діяльністю у комунальному секторі економіки здійснюється _____

Суб'єктами господарювання комунального сектора економіки є _____

Продаж, найм (оренда) об'єктів державної та комунальної власності здійснюються _____

Забороняється використовувати для формування статутного (складеного) капіталу товариства _____

Правовий режим майна суб'єкта господарювання, заснованого на державній (комунальній) власності, може бути змінений _____

Приватизація державних (комунальних) підприємств чи їх майна здійснюється шляхом:

Орендодавцями щодо державного та комунального майна є:

Не можуть бути об'єктами лізингу _____

Заняття 10. Аудит окремих господарських операцій суб'єктів господарювання державного сектору економіки

Мета практичного заняття – закріпити знання відносно державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки.

10.1. *Суб'єктами господарювання державного сектора економіки є суб'єкти (вказати),* _____

10.2. *Вказати за рішенням якого державного органу створюється казенне підприємство, і що у такому рішенні визначається:*

10.3. *Основним завданням операційного аудиту є (вказати)* _____

10.4. *Строки проведення операційного аудиту визначаються за рішенням (вказати)* _____

10.5. *Керівник суб'єкта господарювання під час проведення операційного аудиту забезпечує державних аудиторів (вказати)* _____

10.6. Відповідно до підтверджених гіпотез державного фінансового аудиту окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки, зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 20. Фінансова операція за договором із Товариством щодо поставки та монтажу обладнання має високий ризик

Проведеним державним фінансовим аудитом окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки, в державному підприємстві виявлено фінансову операцію, яка має високий ризик, та підлягає фінансовому моніторингу відповідно до (зазначити) _____

Між державним підприємством та Товариством у минулому році укладено договір, відповідно до якого Товариство має виготовити, поставити та здійснити монтаж обладнання. На підставі рахунку платіжним дорученням державним підприємством здійснено попередню оплату на суму 500 тис. грн. (50 % суми договору).

Відповідно до акту передачі-приймання державним підприємством прийнято обладнання і в цей же день передано на відповідальне зберігання Товариству.

Під час аудиту зустрічну звірку щодо документального підтвердження виду, обсягу і якості операцій та розрахунків не проведено, а також наявність матеріальних цінностей, які знаходяться на відповідальному збереженні не перевірено у зв'язку з відсутністю Товариства за юридично адресую.

Висновок: _____

Гіпотеза 21. Фінансова операція за договором із ФОП щодо виготовлення та поставки устаткування має високий ризик

Державним фінансовим аудитом окремих господарських операцій, що здійснюються суб'єктами господарювання державного сектору економіки, в державному підприємстві виявлено фінансову операцію, яка має високий ризик, та підлягає фінансовому моніторингу відповідно до (зазначити)

Між державним підприємством та фізичною особою-підприємцем (ФОП) було укладено у минулому році договір, відповідно до якого останній зобов'язаний виготовити, поставити устаткування вартістю 600 тис. грн.

Відповідно до видаткової накладної державним підприємством отримано товар, в свою чергу перераховано на користь ФОП 600 тис. грн

При цьому, ФОП не виконано умови договору: не надано документів, які підтверджують право власності на товар, документи, що підтверджують якість товару та його походження. В ході аудиту направлено запит до ФОП, проте лист повернувся як не отриманий адресатом.

З часу отримання та на дату проведення аудиту устаткування в експлуатацію не введено. Акти пусканалагоджувальних робіт до перевірки не надані.

За висновком комісії державного підприємства, устаткування морально та технічно застаріле, у зв'язку з відсутністю необхідної технічної документації, неможливістю ідентифікації установки, відсутністю технології експлуатації не є можливим введення установки в експлуатацію та її експлуатація.

Висновок: _____

10.7. *Питання для самостійного опрацювання теми:*

ПЕРЕЛІК

господарських операцій, що підлягають моніторингу

1. Операції, пов'язані з отриманням доходів від усіх видів діяльності: що здійснюються суб'єктом господарювання за чинними договорами (угодами, контрактами), зокрема міжнародними, з реалізації товарів, робіт і послуг;
заплановані до здійснення суб'єктом господарювання за проектами договорів (угод, контрактів), зокрема міжнародних, з реалізації товарів, робіт і послуг.
2. Операції, що здійснюються суб'єктом господарювання за чинними договорами (угодами, контрактами) та заплановані до здійснення за їх проектами з придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг у вітчизняних та іноземних постачальників і підрядників, у тому числі:
з отримання консалтингових, аудиторських, інформаційно-консультаційних та юридичних послуг;
із страхування (крім державного соціального страхування, обов'язкового страхування та страхування відповідно до міжнародних договорів);
із здійснення представницьких заходів та реклами.

3. Операції, що здійснюються суб'єктом господарювання за чинними договорами (угодами, контрактами), зокрема міжнародними, та заплановані до здійснення за їх проектами з необоротними активами: з оренди, відчуження, передачі та списання майна; з фінансового лізингу; за капітальними інвестиціями, у тому числі:
 - з капітального будівництва за чинними договорами (угодами, контрактами) та їх проектами;
 - з придбання (виготовлення) основних засобів за чинними договорами (угодами, контрактами) та їх проектами;
 - з придбання (створення) нематеріальних активів;
 - з придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів за чинними договорами (угодами, контрактами) та їх проектами.
4. Операції, пов'язані з власним та залученим капіталом (здійснені за чинними договорами (угодами, контрактами), зокрема кредитного договору (позики) та заплановані до здійснення за їх проектами): за фінансовими інвестиціями, зокрема в обмін на цінні папери; з розміщення коштів на депозит за чинними договорами (угодами, контрактами) та їх проектами; з надання позик, благодійної, спонсорської та іншої фінансової допомоги; з формування позичкового капіталу, зокрема шляхом залучення кредитних ресурсів та розміщення цінних паперів власної емісії, за чинними договорами (угодами, контрактами) та їх проектами.
5. Операції, пов'язані із списанням дебіторської та кредиторської заборгованості, зокрема зобов'язаннями за раніше здійсненими та неповерненими кредитами (позиками) або поруки за такими зобов'язаннями.
6. Операції, пов'язані з бюджетними коштами.
7. Операції із закупівлі товарів, робіт і послуг, зокрема відповідно до законодавства у сфері публічних закупівель.
8. Операції, пов'язані з витратами, які подані на погодження Мінфіну.

ПЕРЕЛІК

платіжних інструкцій та документів, що підлягають моніторингу

1. Платіжна інструкція/документ з придбання товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг у вітчизняних та іноземних постачальників і підрядників, у тому числі:
 - з оплати консалтингових, аудиторських, інформаційно-консультаційних та юридичних послуг;
 - із страхування (крім державного соціального страхування, обов'язкового страхування та страхування відповідно до міжнародних договорів);
 - із здійснення представницьких заходів та реклами.

2. Платіжна інструкція/документ за операціями з необоротними активами:
 - з оренди майна;
 - з фінансового лізингу;
 - за капітальними інвестиціями, у тому числі:
 - з капітального будівництва;
 - з придбання (виготовлення) основних засобів;
 - з придбання (створення) нематеріальних активів;
 - з придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів;
 - ліцензійні платежі, пов'язані з використанням авторських та суміжних з ними прав, відповідно до укладених ліцензійних договорів (угод, контрактів).
3. Платіжна інструкція/документ за операціями з власним та залученим капіталом:
 - за фінансовими інвестиціями;
 - з розміщення коштів на депозит;
 - за кредитними договорами (угодами), зокрема кредитами (позиками), отриманими під державні гарантії;
 - з надання позик, благодійної, спонсорської та іншої фінансової допомоги.
4. Платіжна інструкція/документ за операціями з бюджетними коштами.
5. Платіжна інструкція/документ за зобов'язаннями, пов'язаними з:
 - платою за користування кредитом (позикою);
 - використанням залучених коштів;
 - поверненням залучених коштів.

Заняття 11. Фінансовий аудит та аудит ефективності

Мета практичного заняття – поглибити знання щодо здійснення фінансового аудиту та аудиту ефективності.

11.1. *Рахункова палата проводить аудит ефективності та фінансовий аудит щодо (зазначити)* _____

11.2. *Вказати методи аудиторських процедур:*

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____
- 5) _____
- 6) _____

11.3. *Основними прийомами фактичного контролю, які застосовуються з метою отримання аудиторських доказів, є (вказати):* _____

11.4. *Опрацювати типові формулювання аудиторського висновку.*

Типові формулювання аудиторського висновку

Вид висновку	Типові формулювання
Позитивний (існує безумовна позитивна згода)	За результатами аудиту (тема аудиту) Рахункова палата зробила висновок, що бухгалтерський облік (повна назва об'єкта аудиту) відповідає законодавчим та нормативним вимогам. Фінансову та бюджетну звітність підготовлено на основі реальних даних бухгалтерського обліку. Вона достовірно та повно подає інформацію про об'єкт аудиту станом на 01.01.20... згідно з нормативними вимогами щодо ведення бухгалтерського обліку та звітності в Україні. Операції з бюджетними коштами здійснювалися з дотриманням чинного законодавства України. Бюджетні кошти було використано за цільовим призначенням.
Умовно-позитивний (існує нефундаментальна незгода)	Під час проведення аудиту (тема аудиту) Рахунковою палатою встановлено факти порушень та недоліків під час здійснення (повна назва об'єкта аудиту) операцій з бюджетними коштами. Проте зазначені порушення та недоліки мають обмежений вплив на фінансову

	та бюджетну звітність об'єкта аудиту станом на 01.01.20... і не перекручують інформацію щодо його загального фінансового стану.
Негативний	Під час проведення аудиту (тема аудиту) Рахунковою палатою встановлено факти порушень та недоліків під час здійснення (повна назва об'єкта аудиту) операцій з бюджетними коштами. Допущені порушення суттєво впливають на фінансову та бюджетну звітність об'єкта аудиту та перекручують реальний стан справ. (Вибрати відповідно обставинам конкретного аудиту: "фінансова та бюджетна звітність має суттєві перекручення і недостовірно подає інформацію про об'єкт аудиту станом на 01.01.20..."; "не виконані вимоги щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні"; "операції з бюджетними коштами здійснювалися з недотриманням чинного законодавства України"; "бюджетні кошти було використано не за цільовим призначенням".)
Відмова від надання аудиторського висновку	Рахункова палата під час проведення аудиту (тема аудиту), не мала можливості перевірити факти (вказати факти) з причин (вказати причини неможливості). Наведені вище факти суттєво впливають на дійсний стан об'єкта аудиту. У зв'язку з відсутністю достатніх та прийнятних аудиторських доказів Рахункова палата не може надати об'єктивний аудиторський висновок.

11.5. Відповідно до підтверджених гіпотез фінансового аудиту та аудиту ефективності, зазначити недотримання норм законодавства (користуючись базою «Законодавство України» - офіційний веб-портал Верховної Ради України (www.rada.gov.ua) - вказати статтю, пункт, абзац, частину) та зробити висновок.

Гіпотеза 22. Взяття бюджетних зобов'язань без відповідних бюджетних асигнувань

Проведеним фінансовим аудитом міської ради встановлено, що розрахунки до бюджетних запитів, кошторисів, які б свідчили про планування потреби в коштах на роботи з капітального ремонту тротуарів у міській раді відсутні. До рішення міської ради про прийняття бюджету та/або внесення до нього змін бюджетні призначення на здійснення таких робіт не надавались та кошторисні призначення не затверджувались.

Таким чином, в порушення норм абзацу першого ч.1 ст.48 Бюджетного кодексу України міською радою укладено договір із Товариством для виконання робіт з капітального ремонту тротуарів на загальну суму 1500 тис. грн., чим недотримано вимоги (зазначити порушення бюджетного законодавства)

Висновок: _____

Гіпотеза 23. Прийняття неефективних управлінських рішень щодо оформлення/набуття права власності на автомобіль

В ході аудиту ефективності міської ради виявлено, що відповідно до рішення міської ради щодо оформлення/набуття права власності, придбаного Комунальною районною лікарнею автомобіля швидкої допомоги (по довіреності) без фактичної його передачі-отримання у власність, тобто без реєстрації за Комунальною районною лікарнею. За наявними процесуальними діями по відношенню до вказаного автомобіля, на нього накладено арешт та є предметом кримінального правопорушення. Загальна вартість автомобіля із медичним обладнанням становить 500 тис. гривень.

Висновок: _____

11.6. Питання для самостійного опрацювання теми:

Користуючись Рекомендаціями з управління і контролю якості контрольних заходів, що проводяться Рахунковою палатою, затвердженого рішення Рахункової палати від 10.11.2015 № 8-5, (Додаток В) вказати наступні визначення.

Мета - чітке, однозначне визначення завдань, направлених на отримання конкретних результатів, які дадуть змогу зробити відповідні висновки:
для фінансового аудиту - _____

для аудиту ефективності - _____

Щодо визначення загальних показників:

для аудиту ефективності - _____

для фінансового аудиту - _____

*Відносно відображення у Звіті всієї необхідної інформації:
для фінансового аудиту - _____*

*Наведення резюме аудиторського висновку:
для фінансового аудиту - _____*

*Загальна характеристика системи внутрішнього контролю (для аудиту
ефективності) - _____*

Модуль 3

Звітування за результатами державного аудиту

Заняття 12. Звітування за результатами державного аудиту

Мета практичного заняття – засвоєння теоретичних знань відносно звітування за результатами державних фінансових аудитів, а також оформлення результатів фінансового аудиту та аудиту ефективності.

12.1. Зазначити який документ складається за результатами проведення державних фінансових аудитів: _____

12.2. Резюме – це (вказати) _____

12.3. Керівник аудиту візує всі примірники звіту (зазначити) _____

12.4. За результатами моніторингу орган Держаудитслужби, який проводив аудит, дає оцінку стану їх виконання та впровадження за такими критеріями (означити):

12.5. Ознайомитись із формою Висновку щодо підготовки та розгляду проекту звіту (наказ Державної аудиторської служби України від 20.02.2017 № 39).

12.6. Зазначити який документ складається за результатами здійснення аудиту ефективності, фінансового аудиту: _____

12.7. За результатами здійснення заходів державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) складається (вказати) _____

12.8. Звіт підписує та представляє на засіданні Рахункової палати (зазначити) _____

12.9. Вказати структурні складові звіту за результатами фінансового аудиту:

- _____
- _____
- _____
- _____

12.10. Зазначити категорії на які поділяється аудиторський висновок:

12.11. Питання для самостійного опрацювання теми:

Користуючись Рекомендаціями з управління і контролю якості контрольних заходів, що проводяться Рахунковою палатою, затвердженого рішення Рахункової палати від 10.11.2015 № 8-5, (Додаток В - II. Вимоги та критерії щодо підсумкової оцінки якості Звіту, підготовленого за результатами контрольного заходу) вказати наступні визначення.

Матеріали Звіту мають бути:

- обґрунтованими

- об'єктивними

- співставними

- конкретними

Вимоги до висновків

Вимоги до пропозицій

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АКТИ, ОБОВ'ЯЗКОВІ ДЛЯ ОПРАЦЮВАННЯ

1. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 № 2456-VI / Верховна рада України. 2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : закон України від 26.01.1993 № 2939 - XII / Верховна рада України. 1993. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>.
3. Про Рахункову палату : закон України від 02.07.2015 № 576-VIII / Верховна рада України. 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>.
4. Про державні цільові програми : закон України від 18.03.2004 № 1621-IV / Верховна рада України. 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>.
5. Про управління об'єктами державної власності : закон України від 21.09.2006 № 185-V / Верховна рада України. 2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>.
6. Про засади державної регіональної політики : закон України від 05.02.2015 № 156-VIII / Верховна рада України. 2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>.
7. Про інвестиційну діяльність : закон України від 18.09.1991 № 1560-XII / Верховна рада України. 1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.
8. Про Національну програму інформатизації : закон України від 01.12.2022 № 2807-IX / Верховна рада України. 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191>.
9. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.
10. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм : постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.2007 N 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-%D0%BF#Text>.

ЗМІСТ

	стор.
Загальні положення	3
Заняття 1. Теоретичні засади здійснення державного аудиту	4
Заняття 2. Обґрунтованість організації проведення державного аудиту	8
Заняття 3. Аудит виконання бюджетних програм	15
Заняття 4. Аудит інвестиційних проєктів	18
Заняття 5. Аудит інформаційних технологій	22
Заняття 6. Аудит місцевих бюджетів	26
Заняття 7. Аудит Пенсійного фонду України, фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування	33
Заняття 8. Аудит державних (регіональних) цільових програм	38
Заняття 9. Аудит діяльності суб'єктів господарювання	42
Заняття 10. Аудит окремих господарських операцій суб'єктів господарювання державного сектору економіки	47
Заняття 11. Фінансовий аудит та аудит ефективності	52
Заняття 12. Звітування за результатами державного аудиту	56
Список рекомендованих джерел	59

Навчальне видання

ДЕРЖАВНИЙ АУДИТ

Робочий зошит

Укладачі: **Галкін** Василь Васильович
Галкіна Тамара Всеволодівна

Формат 60x84 1/16. Ум.друк.арк. 4,0

Тираж ___ прим. Зам. №___

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.